

ויחיי: צילום מת לאחר מותו

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן רי

תשובה לכבוד אהובי מחותני ידידי וחביבי הרב המופלא ומופלג בתורה כבוד מו"ה ליב פישלס נר"ו:
ע"ד קונטרסו אשר שלח אלי אשר העריך מערכה בנדון השאלה שבאה עליו מק"ק לונדון במעשה שאירע שם באחד שחלה בחולי האבן בכיסו והרופאים חתכו כדרכם בעסק רפואה במכה כזו ולא עלתה לו תרופה ומת ונשאלו שם חכמי העיר אם מותר לחתוך בגוף המת במקום הזה כדי לראות במופת שורש המכה הזאת כדי להתלמד מזה בהנהגת הרופאים מכאן ולהבא אם יקרה מקרה כזה שידעו איך יתנהגו בענין החיתוך הצריך לרפואה ושלא להרבות בחיתוך כדי למעט בסכנת החיתוך אם יש בזה איסור משום דאית ביה ניוול ובזיון להמת הזה או אם מותר משום דאית מיניה הצלת נפשות להבא להיות מיזהר זהיר במלאכה זו על תכליתה. והמתיר רצה ללמוד מחניטה שמצינו בתורה ביעקב ויוסף וחניטת מלכים במלכי ישראל ואם כי זה היה לכבודם גם זהו כבוד המת להיות ריוח והצלה על ידו לצורך העולם. ועוד הביא ראיה מתשובת הרשב"א שהובא ביו"ד סימן שס"ג סעיף ב' בהגה"ה בראובן שצוה לבניו להוליכו למקום קברות אבותיו כו' שמותר ליתן סיד על הבשר למהר העיכול כו' הרי שמפני צורך שעה שצוה להוליכו לקברות אבותיו התיר הרשב"א לפנותו מקברו הראשון והתיר נתינת סיד עליו ק"ו כאן שהוא קודם הקבורה. ע"כ דברי המתיר: 1.

ואלה דברי האוסר שהרי אמרו במס' ב"ב דף קנ"ה ע"א במעשה דבני ברק שאמר ר' עקיבא אי אתם רשאים לנוולו. והחכם המתיר השיב לו דשאני שם שבשביל ממון רצו לנוולו ולכן אמר להם ר"ע שאינן רשאים משא"כ כאן שהצורך הוא להצלת נפשות. כל זה הוא הויכוח שהיה שם בלונדון. ומעלתו דחה דברי שניהם בעניני ראיותיהם וכל דברי מעלתו בזה תורה הם ודברים הראויים למי שאמרם כי בודאי החניטה אינה בזיון כלל ואדרבה היא לכבודו וגם נתינת הסיד על המת אינו ניוול ולא בזיון והאריכות בזה ללא צורך וכבר ביאר מעלתו כל הצורך בזה, ודברי האוסר ודאי אם היינו אומרים שיש כאן הצלת נפשות פשיטא שיפה השיב המתיר דבשביל מה שאסר ר"ע לצורך ממון אין ללמוד איסור לצורך נפשות. ומה שהשיב כבוד מעלתו על דברי האוסר ואמר ומטונך שממקום שרצה ללמוד איסור אדרבה משם מוכח היתר שהרי שם ב"ב/ב' בדף קנ"ד ע"ב קאמר הש"ס ואלא אי אמרת לקוחות לינוול ולינוול כו' הרי מבואר דמשום פסידא דלקוחות לא משגחינן בניוול המת. והנה באמת יפה השיב מעלתו על חכם האוסר ואמנם לפי שאין אני יודע מי הוא האוסר ואולי צורבא מרבנן הוא דרכי לחפש זכות ואולי כוונתו דמזה יבואר עכ"פ שהיורשים שהם משפחת המת אינן רשאים לנוולו אף אם היה להם פסידא בזה כיון שהם קרובים וכן מפורש שם בתוס' בד"ה וזוי יהבינן וכן מפורש בח"מ סי' ק"ז סעיף ב' בהגה"ה דאם הבע"ח הוא קרובו של המת מוחין בידו שלא לעכב קבורת המת בשביל פרעון חובו ומסתמא גם בנדון שלפנינו אי אפשר לעשות דבר בהמת בלתי הסכמת קרוביו והביא החכם האוסר שאין היורשים רשאים להסכים לנוולו:

עוד הביא כבוד מעלתו ראיה מסוגיא דחולין דף י"א ע"ב וכ"ת משום איבוד נשמה דהאי נינווליה כו' הרי דלהציל הרוצח היה מותר לנוול ההרוג וכ"ת דשם ודאי הצלה הוא וכאן ספק הוא שירפאו הרופאים פעם אחרת ע"י כך, שם ג"כ ספק הוא שמא ימצא טריפה ועוד דגם ספק פיקוח נפש דוחה כל איסורין שבתורה חוץ מתלת. והאריך מעלתו בדבר זה. והנה בזה אמינא דלכאורה דברי הגמרא תמוהים דאיך קאמר משום איבוד נשמה דהאי נינווליה דאדרבה ע"י הניוול אנו רוצים להמית הרוצח ואם לא ננוולנו ינצל הרוצח דאמרינן טריפה הרג. ואמנם פירוש הדברים הם כך דאם אתה אומר שלא התירה התורה לנוולו א"כ על כרחך צותה להמיתו בלי בדיקה ולא לחוש כלל לשמא טריפה הרג יותר נכון לומר שהתורה צותה והצילו העדה לחוש שמא טריפה הרג ולא להרגו בלי בדיקה ולינוול שאם התירה לנוולו אין לנו לחוש לניוולו, הא חדא. ועוד דאי אמרינן שלעולם לא יהרג הרוצח בלי בדיקה ולינוול שאם התירה לנוולו אין לנו הנרצח וכל מה שהוא לכבודו אין בו משום ניוול. את כל אלה כתבתי לפי דבריכם שאתם קורים זה פיקוח והצלת נפש. אבל אני תמה הלא אם זה יקרא אפילו ספק הצלת נפשות א"כ למה לכם כל הפלפול והלא זה הוא דין ערוך ומפורש שאפילו ספק דוחה שבת החמורה ומשנה מפורשת ביומא דף פ"ג וכל ספק נפשות דוחה שבת ושם דף פ"ד ע"ב ולא ספק שבת זו אלא אפילו ספק שבת אחרת ע"ש. ואמנם כ"ז ביש ספק סכנת נפשות לפנינו כגון חולה או נפילת גל, וכן

במס' חולין שם גבי רוצח הפיקוח נפש לפנינו וכן אפילו לענין ממון שם במס' ב"ב ההיזק לפנינו אבל בנדון דידן אין כאן שום חולה הצריך לזה רק שרוצים ללמוד חכמה זו אולי יזמן חולה שיהיה צריך לזה ודאי דלא דחינן משום חששא קלה זו שום איסור תורה או אפילו איסור דרבנן שאם אתה קורא לחששא זו ספק נפשות א"כ יהיה כל מלאכת הרפואות שחיקת ובישול סמנים והכנת כלי איזמל להקזה מותר בשבת שמא יזמן היום או בלילה חולה שיהיה צורך לזה ולחלק בין חששא לזמן קרוב לחששא לזמן רחוק קשה לחלק. וחלילה להתיר דבר זה ואפילו רופאי האומות אינן עושים נסיון בחכמת הניתוח ע"י שום מת כי אם בהרוגים ע"פ משפט או במי שהסכים בעצמו בחייו לכך ואם אנו ח"ו מקילים בדבר זה א"כ ינתחו כל המתים כדי ללמוד סידור אברים הפנימים ומהותן כדי שידעו לעשות רפואות להחיים. 2 ולכן האריכות בזה הוא ללא צורך ואין בזה שום צד להתיר. ולדעתי שגגה יצאה מלפני כבוד מעלתו שמיהר להשיב להקל. 3 ואני הנלע"ד כתבתי. דברי הד"ש.

עבודה זרה כט:

גמ'. יין מנלן? אמר רבה בר אבוה, אמר קרא: (דברים לב) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם, מה זבח אסור בהנאה, אף יין נמי אסור בהנאה. זבח גופיה מנלן? דכתיב: (תהלים קו) ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים, מה מת אסור בהנאה, אף זבח נמי אסור בהנאה. ומת גופיה מנלן? אתיא שם שם מעגלה ערופה, כתיב הכא: (במדבר כ) ותמת שם מרים, וכתיב התם: (דברים כא) וערפו שם את העגלה בנחל, מה להלן אסור בהנאה, אף כאן נמי אסור בהנאה. והתם מנלן? אמרי דבי רבי ינאי: כפרה כתיב בה כקדשים.

משנה ערכין ז.

מתני'. האשה שיצאה ליהרג - אין ממתינין לה עד שתלד. האשה שישבה על המשכר - ממתינין לה עד שתלד. האשה שנהרגה - נהנין בשערה. בהמה שנהרגה - אסורה בהנאה.

גמ' שם:

האשה שנהרגה וכו'. ואמאי? איסורי הנאה ניהו! אמר רב: באומרת תנו שערי לבתי. אילו אמרה תנו ידי לבתי מי יהיבין לה? אמר רב: בפאה נכרית. ... קשיא ליה לרב נחמן בר יצחק: והא דומיא דבהמה קתני, מה התם גופיה, אף ה"נ גופיה! אלא א"ר נחמן: זו מיתתה אוסרתה, וזו גמר דינה אוסרתה.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שמט ס"א

מת, (א) א] בין עובד כוכבים בין ישראל, {א} תכריכיו א אסורים (ב) בהנאה. ודוקא שהזמינם לצרכו ונתנם עליו, אבל בהזמנה לבד, אפילו עשאו לצרכו לאחר שמת, לא נאסרו, ב דהזמנה לאו מלתא. וכן אם נתנם עליו ולא הזמינם לכך בתחלה, עדיין לא נאסרו.

סעיף ב

נויי המת המחוברים בגופו, כגון פאה נכרית וכיוצא בה, אסורים כמו המת עצמו. ג (ודוקא ג) כשהם א' {קשורים בשערות גופן, אבל אינן קשורים, מותר. (כך משמע מפרש"י פ"ק דערכין); (ד) ולכן מותר ליטול טבעות שבידם של מתים, וכיוצא בזה). ב] במה דברים אמורים, בסתם, אבל אם צוה שיתנו נוי גופו המחוברים בו לבנו או לבתו או לצורך דבר אחר, מותרים. {ב} אבל שערו ממש, {ג} אפילו אם צוה עליו, אסור בהנאה. הגה: אשה שיוצאת ליהרג, נהנין בשערה, אף על פי שנגמר דינה, אין שערותיה נאסרים עד שתקטל (טור).

זמיגו דאי צעי אמר. ועיין בחגיגה דף כ"ב דאמר רבא
 בא דנאמניו עמי הארץ על עבילה כלים, דוקא באומר
 משולם לא עבולתי כלי בתוך כלי אבל באומר עבולתי כלי
 צמ"כ שהי צפוי כשפופרת הנאד אינו נאמן. והקשה
 בט"א יומא הפה שאמר הוא הפה שהחיר פ"ש ולכ"ל
 יש ליישב. ועמ"ז י"ד ס"י מ"ח דבשזבת מהר"מ לזבלין
 כתב בעמ"ס שאמר שמאל מחט צכרם צמקום שאינו
 מטריף דאינו נאמן להחיר דקשה יומא הפה שאמר בפ"ש,
 ותירץ הפ"ח שם כיון דהי רגלים לדבר שמאל מחט אי"כ
 אין באיסור מכה דיבור בעמ"ס לבד והביתר יבא מכה
 דיבור בעמ"ס לאחד לכך אינו נאמן ע"ש :

י"ג הוראה. עיין בשפ"ח ס"י תס"א ס"ק י"ז כשצא
 שא"ל ממנה נפוחה לפני הגאון מ"ה בעשיל
 ז"ל, ה"י סומך על צ"צ והכרחם להבחין בין הנפוחה
 שמחמת האור לנפוחה שמחמת הימוץ, כמו שפושין במורים
 צבא לפניהם שאלה צפוף דרכם לשאול צגשים וסומקין
 עליהם צגנין ולא צבורא. ועיין פא"ט מדבריו של צריני
 ניכר שאינו צקי צתרגולין פ"ש. ועיין צ"ד ס"י קפ"ח
 נאמנה אשכ לומר כזה עיכר לי תכס ע"ש :

י"ד הנאה. עיין צ"ד ס"י קל"ג דאסור ליתן יין נסך
 לדוגמא ציד המכרז כדי להראות הדוגמא
 של יין דה משהצ הנאה ע"ש. ועיין צבינה לעמים פ"א
 מח"ל י"ט על עני חסר להם שהפילה אשתו נפל משונה
 צנורתו, אם מותר לסבב עמו צעיירות וצכפרים שיתנו
 לו פרוטה ושתיים צבראותו לרעה הנפל המשונה דאסור
 מפני שצריך קבורה, ועוד בא מת אסור צבנאה ונמלא
 משתכר צאיסורי הנאה ע"ש :

ע"ה הנאה. צמ"ס ע"ז ד"ג מי שיניח עטרה צראשו
 לכבוד ע"ז יניחו לו את המכס, יבדו הנמלא
 שם מה יעשה יניח נמלא נהגה פירש"י נהגה מריח של
 עטרה. וכתבו החו"י אבל הנחה מכס ל"ח הנאה כיון
 שהמנחה שלו. ועמ"ז י"ד ס"י קמ"ט דוקא הנחה מכס
 ל"ח הנאה כיון שממילא פטור, אבל כשצמרים מוחלין
 לו חשב הנאה, וצ"ע צמחילת חוב אי הוי הנאה עיין
 צמ"ל פ"ה דמלוה ה"ד וצמח"א ה"ל רבית ס"י ע"י אי
 מחילת חוב הוי רבית. ועיין צע"ז דף ע"א לא והפס
 עלי מנה המלך וק"ל דריוח החוב ל"ה הנאה, רק כדאמרינן
 גצי מודר הנאה דמכני ליה דעציד שליחותיה. ועיין
 צקידושין ד"ץ צבנאה מלוה מקודשת וצרש"א שם פ"ש :

ע"ז הפקר. ראוין ה"י חייב לשמשון ופקקיר ראוין נכסיו
 ועמד שמשון וצב באותו בהפקר, פטור
 ראוין מן החוב ולא מני שמשון לומר הנא מהפקירא
 זכונא, כ"כ הסמ"ע ס"י רמ"ה סק"ח צשם הגמק"י ועיין
 ח"מ ס"י ער"ה גצי משכנו של גר, ויש לעיין הרבה צבז :

י"ז הפקר. כמו שאסור להקנות צצצת וי"ט כן אסור
 להפקיר כ"כ הפ"ח א"ח ס"י תמ"ד. ועיין
 צעירוזין דף ס"ט צ' לענין ציעול רשות צצצת ועש"ח
 ע"כ ס"י כ"ד פ"ש :

י"ח הפקר. באומר לשליח הפקיר נכסי אי מכני בהפקר
 של השליח כיון שאין הנכסים שלו, עיין
 צא"ח ס"י תל"ד ס"ד וצאחזונים שם ע"ש :

י"ט התקשרות. עש"ח עכ"ג ס"י ז' ראוין נחמייב
 להעמיד לשמשון כ"כ סחורה ידועה
 לזמן ידוע צעד סך כ"כ וכשיצטר יתן קנס כ"כ דלא
 כאסמכתא, ועבר הזמן ושמשון חוצע הקנס ואינו חפץ
 עוד ליקח סחורה, וראוין עומן כיון שלא חצב ממנו
 שמשון בסחורה לכך לא העמיד לו ועכשיו יעמידנו לו,
 הדין עם ראוין כיון שמשון לא חצב ממנו, כצדאר
 צח"מ ס"י ע"ג צגצב לפרוש לחצירו לז"פ ולא חצב אין
 עליו חייב צצועה, ושמשון מחויב לקבל בסחורה אף שצבר
 הזמן. עיין צ"מ דף קי"א לא חצב אינו עובר עליו דכתיב
 אחק לדעתך ולא מדעתו, הרי דכשלא חצב הצוב מדעת
 אוחו שלא חצב ממנו ממילא מחויב לקבל בסחורה פ"ש.
 וכונחו כיון דלא חצבו ה"י דעחו להרחיב לו הזמן. ועש"ך
 ח"מ ס"י רל"ב סק"צ בשאין המליח חוצע החוב פטור
 הלוה מלהחזיר לו פ"ש. ומשמע צצצבו אינו מחויב לקבל
 סחורה אחר שצבר הזמן. ועש"ך ח"מ ס"י כ"א סק"ג
 לענין תנאים של שידוכין כשצבר זמן כמובל לנשואין אם
 השידוך צעל מיכו צכאן יש לדון ע"פ אומדנא אולי אין
 לורך צסחורה זו רק לאוחו זמן. אלא ציש אומדנא שלא
 לקח רק צאופן שיתנגב לו לאוחו זמן נראה דל"צ צציעה
 ואפילו לא חצבו א"ל לקבל בסחורה אחר הזמן עיין ביטב
 צע"ז י"ד ס"ס רל"י, רק הקנס ודאי אין לחייבו צלי
 חציעה. וגם ל"ע צצצב יום ידוע להעמדת בסחורה ל"ש
 חציעה דקודם הזמן לא מני חצב ואחר הזמן חו אין
 רוחה לקבל, ולריך להתיישב צבה. ואם צבר פרע לוקח
 המנחה על סחורה לזמן ידוע ולא העמיד לו לזמן ואח"כ
 הוצלה בסחורה, עש"ך ח"מ ס"י ע"ד צבולח המנחה
 וצצצני מילואים צבה"ע ס"י קי"ד וצש"ח מהצד"ס
 חח"מ ס"י ע"ה וצמח"א דיני רבית ס"י כ"ה ע"ש :

כ' הלכתא למשיחא. צסנהדרין דף ג"א ע"ב פריך
 בלכתא למשיחא ח"ל צצבי אלא מעשה
 שחיטת קדשים לא לחני בלכתא למשיחא אלא דרוש וקבל
 שבר, וע"ש צתו"י כמה חילוקים צבה דבלכתא למשיחא.
 ול"ע צצ"מ דף קי"ד אשכחיה רצב צר אצבו לאליהו דהוי
 קאי צצב"ק ח"ל לאו כהן מר ח"ל ולא מחני מר סדר
 עברות דקצרי עכו"ם אין מעמאין ח"ל צצצעב מלינא
 צשיחא לא מלינא. ופירש"י צדי מועד ישועה נשים וקדשים
 נמי טובה צצ"ז דכתיב צכל מקום מוקטר ומוגש לשמי
 ואמרינן צמנחות דף ק"י ח"ל ח"ה שמוסקין צכל"י עבודה
 צצ"מ מעב"כ כאלו שמוסקין צצבימ"ק ע"ש, וא"כ מה
 פריך שחיטת קדשים לא לחני. ודוחק לומר דוקא משחיטת
 פריך דלאו עבודה היא. ונראה דהכי דקדשים מוגב צצ"ז
 מ"מ אין לורך לדעת פסק הלכה, דכשמוסק צמחלוקת
 בהחכמים אם יש לעשות העבודה כך או כך הרי מחקי"ס
 מוקטר ומוגש לשמי כיון שידוע שראוי לעשות כדעת אחד
 מהחכמים ויכוון שרואו לעשות כפי הכלכה, ועיין צא"ח
 ס"י א' וצמ"א שם ועיין צע"ז י"ד ס"י כ"ז צצצצת

בית יוסף יורה דעה סימן קלג

כתוב בארחות חיים (שם ד"ה כתב הראב"ד) בשם הראב"ד נראה שאסור לתת יין בכלי ביד גוי המכריז להראותו ולהטעימו שהרי מכיון שיגע בו נעשה יין נסך וכשמכריזו ומראהו נהנה הישראל מיין נסך ועוד שרוצה בקיומו עד שישלים להכריזו בכל העיר עכ"לג:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות יין נסך סימן קלג ס"ה

לא יהא ישראל משמש (א) ז' < ומוזג לעובד כוכבים ביין נסך. וכן ח' < אסור להיות תורגמן לעובד כוכבים למכור יין נסך. וכן אסור ליתן יין בכלי ביד עובד כוכבים המכריז להטעימו, שכיון שנגע בו העובד כוכבים נעשה יין נסך, וכשמכריזו ומטעימו (ס"א ומראהו וכן הוא בב"י ובכל בו) נהנה הישראל מיין נסך.

סימן ס

ברכת שמים מעל עלי ראש גבר הוקם על חומת התורה ובידו אנך עבודה עיניו על אפיקי הליכות עולם לדרוש ולחקור על נתיבות הפוסקים כבוד הרב ר' שבתי איש ליפשיטץ נ"י מ"ץ בישוב יולניטצי.

אחד"ש אודיעו כי קבלתי שאלתו אודות לרפאות בעלם מת והגם כי קשה עלי כעת להשיב אמרתי הלא גם זה בכלל פקוה נפש להיות זרוז להשיב צמטע אשר הנני ד' להקל ולא להחמיר אך כמדומה לי שכי צמכתז אחר שהגאון הגדול מלצוב נ"י הוא רבו שלמד אללו א"כ הא רבו קיום ודי יאריך ימיו צטוצ וצנעימות ישאל מפיו דבר הלכה למעשה ולא יסמוך עלי בלנד.

שאלה צא"ש אחד חולה צחולי נכפה ר"ל זה שנים רבות וטפלו תלי צ"י ועד הנה עשה כמה סגולות ורפואות וכולם ה"י בלא יועיל וכעת גדפס מהדש ספר אחד על לשון אשכנז נקרא עת לעשות ושם כ' סגולה צשם הרמצ"ם ז"ל ליקח עלם מן המת ולכתוש צמכתש והאצק הווא ישחה החולה הנ"ל עם מים ונשאלתי ע"י אס מותר לעשות כן או לא והשצתי אס הרפואה הנ"ל צדוקה הווא צודאי מותר לעשות ולית מאן דחייש לה כי אן קו"ל צכל מתרפאין אפי"י צאיסורי הנאה חוץ מע"י וכ"י אצל דא עקא שהרי אין ידועה לן אס הרפואה צדוקה הווא עכ"ל.

תשובה הדבר ר"יך הצצונות רצ ועזר מדי שלא אכשל צדבר הלכה ח"י ואני תפילה גל עיני ד' ואציעה נפלאות מתורתך.

וטרם אקדים הערה אחת ראיתי לאדמו"ר הח"ם ז"ל ציו"ד ס"י שלישי שהתפלל על הגאון צצ"י מהד"ת יו"ד ס"י ר"י שחקר צעוצדא יוד"י שהרופאים חתכו מאוש ישראל אצן מכים ר"ל ומת צידס ור"ה לפתוח את הכיס להסתכל צו צמקום הווא לראות צמופת שורש המכה הווא להתלמד מזה לדעת איך יחתכו צעתיד אס יצא לפניהם מכה כזו אס מותר לנוויל צעצור להניל לאחרים כי החולה הנ"ל ר"ל סכנה צנפש והתפלל אדמו"ר תיפיק ל"י דמת ישראל אסור בהנאה ותי"י צדוחק דצלא"ה מדהה הצצ"י דעדיין אין פקוה נפש לפניו עכ"ד.

ולדעתי לחדש דבר צודדאי ליקח חלק מן צשר ועלמות המת ולעשות ממנו תצצות לרפואה הווא דאסור דמת ישראל אסור בהנאה דילפינן צע"י גז"ש שס שס מעגלה ערופה אשר העגלה נקראת קדשים מה קדשים אסור בהנאה אף מת אסור בהנאה אצל להסתכל צמת ולראות צמתלתו אשר שלט צקרצו ויצין מזה לצב חכס הרופא איך הושרש המחלה מאין מקורה וחצבה וע"י חכמתו יצין מהסתכלות להיות חזר צעתיד צחיתוך האצן ר"ל אשר חכמתו עמדה לו לדעת מהבעטה של המת איך יעשה צעתיד לא נקרא נהנה מן המת דגס צקדשים מותר להסתכל אס נטרפה דקול מראה ורית אין צו משוס מעילה והגס דמ"ל פ"ה מה"ל כלי מקדש כחצ דמי שמדליק פחילות מעל רק אס הודלק צהיתר מותר להנות שס ניחא דאס מדליק עושה פעולה להנאת הגוף שנהנה הנאה של כילה אצל להסתכל צצציעי או מנירה של מקדש והאומן ילמד בהסתכלו איך עושין כזה צודדאי אין צזה מעילה הגס שיושצ צלל צנין הקודש או הומך עליו מעל כמצואר צרמצ"ם פ"ה מה" מעילה ה"י ד' שאני חכס דנהנה גופו הנאה פרועה מחפץ ההקדש אצל בהסתכל צחפץ של הקדש והוא ילמד בהצטע מעלמו שחכמתו עמדה לו והחכמה

תחיה את בעליה אצל עכ"פ אין נקרא נהנה צמה שמתחלל בהקדש הלא הלאו לישראל ראו הצתכס לפני המקום השלחן עם לחם הפנים והכרוצים כמער איש וליות (והפסוק לא יצאו לראות כצבע את הקודש ולא ימוחו הווא ענין אחר לראות כבוד ד' עיין רמצ"ן שס) ואשו מי שמלמד לתלמידו לאמור ראה צעניך כזה מוס להחיר צהמות קדשים וכזה אין צו מוס קצוע הכי נאמר שהתלמוד מעל יען שמוסיף חכמה לפניו צמה שמתחלל צצהמות קדשים זה לא מסתבר וה"ה צרופא שחותר כיס המת שס צאחזמל להסתכל צו לראות צעניס שורש החולי כדי להוסוף דעת מהכמתו זה לא נקרא נהנה דמת ילפינן מעגלה ערופה שהווא כקדשים ולא חמור מת מקדשים כנלפע"ד צצה"ה.

ואוסוף נופך הגס שרופא זה ישלס כסף צעצור שנותן לו רשות להסתכל שס א"כ נגלה שנהנה שזה כסף מן המת ושעיר הנחת מת הוה פרועה לק"מ צודדאי הנהנה מן המת שזה פרועה אשר נחשצ לכל העולם הנחת פרועה עיין עירוצין דף ל"א ה"י מנזית להנות נתנו אסור להניח עירוצ צקצר יעו"ש שאני חכס דהנחה שומר מאכליו הוה הנחה שוה לכל איש וה"ה שומר מאכל עירוצ הוה הנחה ה"י מנזית להנות נתנו אצל המסתכל בהקדש או צמת או צע"י אשר אין בהסתכלות הנחת הגוף רק הנחת חכמה למי שיש לו לצב חכס צעצעיניו יראה וצלצבו יצין שלא יזיק עוד צעתיד או לדעת איך יעשה לזורים ופרחים ושונים אס יעשה כלי כמורה אין זה הנחת החפץ השוה לכל רק החכס יוסף צדיעה חכמה ודעת לפניו ע"י רוח צינתו ודו"ק.

וה"י צדעתי להאריך איך ספרו חכ"ל שרצינו קדוש צא לציתו צכל ליל צצת עיין כחוצות דף ק"ג וה"י ניכר לצני ציתס אפילו לאמת"י ואין הנאה גדולה לאשה וצניו כמורה ואיך נהנו מן המת אלא ההסתכלות כדי להנות אין צו איסור (ידעתי שפע"י נסתר אין משס ראי") וכן איך עבר שאלו והעלה לשמואל וציושר לו מחר אחת צמחילתי איך נהנה מן קולו וצצורו אין לומר דאין ראי"י דהא עבר אז שהלך לצעלה אוצ אצל עכ"פ איך דבר לו שמואל ומכשיל אותו רק יש לומר צמתים חפשי מן המנזית א"כ אין על שמואל איסור וצכל אופן דבר גדול הווא שאליוכו לא מת וצא חיים למעלה שיעמוד חי לצשר צשורות עוצית להגון שלא יה"י כאלו נהנה מן מת אפי"י צצצור וה"י להאריך מכמה ספורי חכ"ל איך דצרו עם המתים וגס להציא ראי"י מן רצצ"ה שהסתכל צמתו מדבר וחכמים הקפידו שלא הסתכל צצצית שלהם והלא צגדי מת אסורים בהנאה אלא עכ"ה להסתכל ללמוד מותר דזה הווא הנחת חכמה של החי ויש ל"י עוד להעיר צמעשה קלפערס שמרדו צה שפחותיה וצדקו למתי נגמר הולד עיין צגדה דף כ"ד אך המה ה"י הרוגי מלכות אצל אין התכלית צזה לנירן שאלתינו והצן צע"ה.

ובזה יש ל"י להעיר על הקירח משנה למלך פ"ד מה"י אצל אס רשאי ללמוד מן המומי"י אשר יולמד שס חכמת רופאים הלא נהנים מן המתים ומת אסור בהנאה יעו"ש שהאריך ולדעתי יש להעיר כי אין זה הנאה מה שרופאים יראו צעניס מה שלומדים צאסכולי שלהם ומורה שלהם מראה לפניהם צמומי"י הנ"ל כל איצרים וגידיס ועורקים כדי שיצינו צחכמתס ודו"ק.

ולא אמנע להודיע צקולור נמך שצצרי מ"ל שס שהעיר ה"י מת עכ"הס אסור בהנאה והציא סחירות גדולות ולדעתי יש צ"י חקירות ליישב (ה) דאיסור הנאה דמת ילפינן מעגלה ערופה דנקראת קדשים וא"כ צצצות מלחמה דקונה אפילו הצית המקדש עם כלי תשמישו ילא לחולין ע"י ציוש

ספר חסידים (מרגליות) סימן תקלג

אין מניחים לנכרי לראות את המת בקבר. נכרי אחד שר ביקש ליהודים לפתוח הארון שיראה ס"ת א"ל זקן אחד אל תפתחו אל תראו לו כי חזקיה חטא בזה שהראה את הארון לשרי מלך בבל. ומי שמראה ס"ת לנכרי ראוי לחפש אחריו לאחר מותו.

לפי"ז יואל לנו דמי שלא התחבל ביום הליקוט יש לדעת הרמב"ם
 השלמים ביום שלאחריו אלא שרבותיו בעלי השיע פסקו
 כהעור ור"ש דאין לו השלומין מעתה ח"ל כיון שבלא"ה יש
 שיטת מהר"ם מר"ב דאין האבילות חל עד אחר הקבורה אף
 דלא קיי"ל כותיה מ"מ חזי לאנערופי שיטת הרמב"ם עם שיטת
 מהר"ם מר"ב שאם לא התחבל ביום הליקוט עכ"פ יתחייב להתחבל
 ביום הקבורה אלא שיש להסתפק אם בין הליקוט והקבורה
 עברו כמה ימים אם גם צרכיג עולה לתשלומין דשמה אין לו
 השלומין רק ביום שלאחריו אף עכ"פ צ"ל שאף ביום הליקוט
 האחרון יש להסתפק שמה היום לקטו עצמות קרוביו ואח"ל
 דאחמול לקטו שמה יש לו השלומין היום ואח"ל דאין לו השלומין
 שמה הלכך כמהר"ם מר"ב דאין חל רק לאחר קבורה ע"כ נלע"ג
 שצ"ם הקבורה האחרון יתחבלו כדי שלא יהא נמלא שלא התחבל
 על עצמות אביו:

סימן לה

בו ידובר אם מותר לצלם מתי ישראל ע"י פוטוגראף

(א) וע"ד אם נכון הדבר מה שקרוצי הברוגים רואים לעשות
 ליום (פוטוגראף) מעלמותיהם כדי שיבי' להם לזכרון
 יפה כי כתי"ר שליט"א שראוי למנוע מזה דודאי אין זה לכבוד
 המת שיבי' דמות ניוולו תלוי וכבר כתבו דאף גילוי פני המת
 ניוול הוא כדמוכה צבי"ט קג"ד ויש בו משום בזיון להמתים וגם
 להתיים ועודא ידענא שללמו את הגאון מהר"י אסאד ז"ל
 אחר פטירתו לפני הקבורה שלא צלון חכמים ולעזו כל המדינה
 וכפי הגרסה גזוה וכל שכן עצמות שניוולם גדול יותר וידוע
 שכל ניוול מת שלא לזרוכו יכול לגרום סכנה ח"ו להחיים ורמז
 לזה בחש"ש שבות יעקב ח"ב סי' ק"ג שכי' בחזק דבריו ואין לנו
 מת מספיקות כי האי מתי"ש שיש כאן סכנת החיים עכ"ל על
 כן לריבין להזהר צוה מאוד מאוד:

(ב) ויש להשתד צוה גם משום הא דאמרי' צבוריות י"ג ב'
 שהמסתכל בפני המת קשה ללימוד דמאחר שאין אהנו
 יודע עממא דמלחא מי יודע אם לא גם תמונה מת שגלעלם לאחר
 מתחו קשה ללימוד ועי' בחש"ש אמרי' יושר ח"ב סי' ל' אות ג'
 שזכוכיה מגני' דצ"ב ע"ז ב' ורש"י שם ד"ה כלינו הוי להו שיש
 קשר רוחני בין האדם לתמונתו שאם האדם נשתנה לזרחה גם
 הפוטוגראפיה שלו משתנה ואף שזכוכיה שם מהמכרש"א שם דכך
 דצ"ב ע"י כיוסף הוי צלמת המהרש"א לא החליט כך אלא
 נראה כמסתפק דבר עיי"ש ולפענ"ד לשון רש"י שם מוכח דחוקות
 שמו על הפרטוף גרם שיבי' להפרטוף קשר עם בעל השם הוא
 ואין זה ענין כיוסף ח"ו אלא מד הקדושה כמו שביארו המקובלים
 מ"ש נפש חיה הוא שמו שהשם הוא נפש החיה בכל דבר וכן
 אמרו חז"ל שמה קא גרם ועי' צמ"ג עשין מ"ז שם שפירש
 מה שאמרו צרי"ה ע"ז ב' דשינוי שם מקרע גז"ל של אדם כדמצינו
 אלא שרה היינו משום דשינוי השם הוא אחר ואינו אותו האיש
 ששמה אותו מעשה ובינו"ב כי הר"ן שם הו"ד בחדא"ג שם
 ובינו משום דשינוי השם נשתנה גם נפש החיה אשר צקרו
 ועי' בחש"ש דבש"א ח"ד סי' ל' שקריאת שם מורה על הקיום
 וצדקה הנפשו לא יקרא בשם אלא דיש להשם קשר עם רוחניות
 ותיותו של הדבר והבי' צוה שקראו את הפרטופים בשמות של עמ"ן
 נחקר נפש החיה שלהם עם הפרטופים ומאן דאמר ההם אילני
 הוי להו נראה לפענ"ד דכ"ל דפרטופים שאין להם חיות כלל אינם
 מתקשרים עם נפש החיה של בעל השם ורק אילנות שיש להם גם
 מענין חיות כמו שכתב באפיקי' יהודה דרוש ח' אות ז' ומצינו
 מתי"ש צעפר ימות גשמו ויש' להוסיף ממה דאיתא צירושלמי צפ"ג
 דוסכה דללצ ביבש פסול ע"ש שנאמר לא המתים יהללו וגו'
 וע"ש צעוקין פ"ג מיה וחולין קכ"ה ב' יתור של תאנה וכי' אם

יכול לחיות וצפרע לפימ"ש צפנים יפות צפי שופטים עכ"פ כי
 ממנו האכל וגו' כי האדם ע"ן השדה שהיו אדם ואילנות תלויים
 זבי' ולכן אחז"ל צבי"ק ז"ל לא שכב שכבת צרי עד דקץ תאנה
 בלא זימני' כרי שהיו אדם תלויין באילן עכ"ל לפיכך אחרי שקראו
 שמותיהם על האילנות נחקר היותם בהם כעל"ג ועכ"פ
 מצינו מ"ד דיש קשר לתמונה עם האדם ברוחניות וכמ"ש באמרי
 יושר ח"ב ומכ"ש לילום פוטוגראף דעדיף מתמונה לזור ועל כן
 אפשר שאם מלמדים מת נתפס בו אהו ענין שהמסתכל בו מתקשה
 בלימוד:

(ג) ואפשר לומר דהיינו עממא דיש אומרים צג"מ שם שאף
 הקורא כתב שפי"ג קבר קשה ללימוד משום דכתב
 שפי"ג קבר היינו מה שכותבין על המצבה שם הנקבר ולפי המחבר
 לעיל דהשם הוא הנפש הו"ל כמסתכל בפני המת וצוה ח"ש הא
 דהמצבה נקרא צפי חז"ל צכמה דוכתי צש"ס נפש והיינו משום
 ששמו שהיא נפשו שרוי עליו וצוה יש לו קימה צעו"ה"ז אף דאיקום
 ח"ש לעשות להם נפשות שדצריהם הם זכרונם כלומר ע"י דצריהם
 נפשותיהם קיימים צעו"ה"ז שאומרים דבר הלכך צשמו וכדאיתא
 צירושלמי פ"ב דשקלים ה"ה ולכן המסתכל בכתב שעל הקבר הוי
 כמסתכל בפני המת ולפיכך יתכן דה"ה המסתכל צלילום שלו הוי
 ג"כ כמסתכל בפני המת דאף הללם הוא נפשו של אדם כמ"ש
 אף צללם יתהלך איש והמקובלים האריכו צכוד הללם ולפיכך
 יתכן שפיר דה"ה המסתכל צללמו של מת שגלעלם לאחר מיתה
 הוי קקורא כתב פ"ג קבר ומה שלא הזכירו מזה משום דצמונם
 לא ה"י לילום צמליחות:

(ד) ועוד דעכ"פ צשעת האילום לריך המללם לכסתכל צהמת גופי
 ולפענ"ד אסור לעשות זאת כשאין לזך דבר לכבודו
 של המת דגורם צוה לצטל מ"ע דושנתם שיבי' דית משוננים
 צפיך הואיל וקשה ללימוד ואף שכי' צכפ"ה סי' תתרי"ח שמי שאינו
 עוסק בחורה ח"ל ליזכר מדברים המשכיחים עיי"ש נראה דזוקא
 מדברים המשכיחים מה שכבר למד אבל מדברים שקשים ללימוד כלומר
 שיצין מה שילמוד להבא כל אדם לריך ליזכר צוה ואינו רשאי
 לגרום לכך שלא יוכל ללמוד כשיזכר וכה"פ עכ"פ יכול לללם
 ללם פכ"ה הרי צוה כבר מפורש צכפ"ה סי' תקל"ג הביאו גם
 צב"ג רעק"א יו"ד סי' שס"ב שאין מניחין העכ"ה לראות המת
 צקבר על כן יש למנוע מזה והש"ת יגדור פרותו עמו צרחמים
 צצ"ח:

סימן לו

בי"ה. אור ליום ד' וישלח שת"ז לפ"ק בת"מ ע"י ת"א
 לביק אדמו"ר הגה"צ מה"ר מרדכי שלום יוסף פרידמן
 שליט"א מסאדגורא-פשמישל בעת שי"ב בת"א:

בדבר קושיחו צצכחים דף ע' ע"ל דאמרי' דלרי"מ אחי קרא
 יתירה דצבילה לא יחבל לעממא צה שלא תהא נבלת עוף
 טהור מעממא רק צשיעור אכילה כויה צכדי אכילת פרס דסד"ח
 הואיל ותידוש הוא יותר מכדי אכילת פרס נמי מעממא קמ"ל
 והקשה כ"ג הלל צכריותות י"ב ע"ב חנן כמה ישבה צבולנין
 כאילו אוכל קליות דצרי ר"מ וחכ"א עד ששהה מתחילה ועד
 סוף כדי אכילת פרס ומסקינן צג"מ דרי"מ לחומרא קאמר ופירש"י
 כאילו אוכל קליות אחת אחת צכסמוך ז"ל צבהוא משערים שאם
 אכל כהני זית והפסיק ולאחר שעה אכל חני זית אחר אף אם
 שבה מתחלה ועד סוף יותר מכדי אכילת פרס צכסמוך ז"ל מנעופין
 ואפילו הוי האי שיעורא כולי יומא עכ"ל אלא דרי"מ ל"ל שיעור
 כדי אכילת פרס כלל וא"כ למה נקט צג"מ דצכחים הנ"ל אליבא
 דרי"מ שיעור אכילת פרס הו"ל למקט שיעור כדי אכילת קליות
 עכ"ק וכעת מלחתי שבהח"ם צבהבותיו לכריתות שם כי ל"ע
 צצחים ע' ע"ל עכ"ל וצדאי כוונתו לקי' ז':
 ולכאורא